

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen herdenkingsmonument WO I 'The American Battle Monument' te Oudenaarde

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de artistieke en de historische en de sociaal-culturele waarde
- als monument

Herdenkingsmonument WO I 'The American Battle Monument', gelegen te
OUDENAARDE, Tacambaroplein z. nr.

bekend ten kadaster:

OUDENAARDE, 1ste afdeling, sectie B, perceelnummer 260/02 deel, zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Artistieke waarde:

Het meerdelige herdenkingmonument is opgebouwd uit blokken van goudgele Cruchaudsteen en staat midden op een uitbreiding van een breed, veelhoekig platform, dat is opgebouwd uit een vloer van witte steen aan de voorzijde uitgewerkt met drie treden en achteraan afgeboord met goudgele Cruchaudsteen.

Sober maar sterk artistiek opgebouwd monument door zijn moderne geometrische vormgeving van de interbellumarchitectuur met sierelementen in de art-decostijl. Het wapenschild ('Stars and Stripes') geflankeerd door twee gesculpteerde en gestileerde Amerikaanse arenden in steen (kop met rechtgestrekte vleugels) symboliseren de hulde aan de 40 000 Amerikaanse soldaten die in de regio streden. De huldeteksten, oorspronkelijk uitgevoerd in bladgoud, zijn gesteld in de drie talen Engels, Nederlands en Frans.

Het Amerikaans gedenkteken is een representatief ontwerp van 1929 voor het kenmerkende oeuvre van Harry Sternfeld (1888-1979), gerenommeerde architect en stadsplanner verbonden aan de Universiteit van Philadelphia, Pennsylvania. Belangrijke nationale voorbeelden van zijn moderne ontwerpen zijn het U.S. Post Office en het Court House (1937) in het stadscentrum van Philadelphia; evenals het WCAU building (1935) en het 'Germantown Jewish Center' (1954) aldaar. Sternfeld is tevens de ontwerper van de tombe van de Onbekende Soldaat te Arlington VA. (1926)

Historische waarde:

Ter herdenking van de Amerikaanse militaire gesneuvelden uit WO I zijn in België slechts twee oorlogsgedenktekens opgericht, namelijk in Oudenaarde en in Kemmel.

In 1937 huldigde 'the American Battle Monuments Commission' (ABMC) officieel een klein monument in op het Tacambaroplein te Oudenaarde voor de Amerikaanse soldaten, die deelnamen in operaties in dit gebied tijdens Wereldoorlog I.

De begraafplaats 'Flanders Fields American Cemetery and Memorial' te Waregem werd tegelijkertijd met de Amerikaanse herdenkingsmonumenten in Kemmel en Oudenaarde officieel ingehuldigd op 8 augustus 1937.

Historische, in casu militair-historische waarde:

Het herdenkingsmonument op de locatie herinnert aan de 'Slag aan de Schelde' tijdens het eindoffensief in België in 1918, meer specifiek aan de bijdrage van de Amerikaanse divisies in de bevrijding van Oudenaarde en van de Schelde.

De Amerikaanse infanteriedivisies, 'the U.S. 91st and U.S. 37th Divisions A.E.F.', samen met 'the 53rd U.S. Field Artillery Brigade', kregen half oktober 1918 het bevel het Vde Franse leger in België te vervoegen. Samen met andere legereenheden komen zij te staan onder de Groep 'Armies of Flanders' onder de algemene leiding van koning Albert I van België, die sinds 11 september 1918 het opperbevel van de drie legers had aanvaard, ondersteund door de algemene raadgever de Franse generaal Degoutte.

De beide Amerikaanse divisies werden ingezet tijdens het eindoffensief voor de algemene aanval naar de Schelde van 31 oktober tot 1 november 1918. De uitvalsbasis vormde de weg Anzegem - Waregem en de spoorweg Kortrijk - Deinze.

De '91st Division A.E.F.' rukte vanuit Waregem doorheen de Spitaalsbossen op naar Wortegem en zo naar Moregem. Deze bereikte op 1 november 1918 Oudenaarde. Tijdens de zware artilleriegevechten in de Spitaalsbossen tussen Wortegem, Waregem en Anzegem verloor de 91ste divisie 49 officieren en 920 manschappen. De gesneuvelden zullen worden begraven op het Amerikaans kerkhof 'Flanders Field American Cemetery and Memorial in Waregem', aan de Wortegemseweg gelegen dicht bij de Spitaalsbossen. De 'U.S. 91st. Division' nam op 2 november 1918 een deel van Oudenaarde in en de volgende dag het overblijvende deel. De 'U.S. 37th Division' rukte op langsheen de weg van Olsene over Kruishoutem naar Heurne en Eine. Eerder op 2 november 1918 had de 37ste divisie, onder hevig vuurgevecht, een doorbraak geforceerd door de Schelde over te steken ten zuidoosten van Heurne. Op 4 november kon een Duitse tegenaanval op het bruggenhoofd worden teruggeslagen. Als aandenken werd door de Amerikaanse staat Ohio de Ohiobrug opgericht te Eine bij Oudenaarde.

Sociaal-culturele waarde:

Het gedenkteken heeft een bijzondere betekenis als symbool van hulde aan de 40 000 man sterke Amerikaanse troepen, die deelnamen aan de operaties in het gebied tijdens WO I. Het onderstreept tevens het internationale karakter van de Eerste Wereldoorlog. Het herdenkingsmonument te Oudenaarde is onlosmakelijk te verbinden met het enige Amerikaanse kerkhof in België voor de gesneuvelden van WO I, het 'Flanders Field American Cemetery', dat zich bevindt te Waregem aan de Wortegemseweg dicht bij de Spitaalsbossen. Hier liggen 368 Amerikaanse soldaten begraven, waarvan 21 onbekenden en herdenkt men tevens 43 vermisten. Het merendeel der graven hoort toe aan soldaten van de 37ste en 91ste divisies, die een algemeen offensief uitvoerden in de richting van de Schelde en Oudenaarde. Heel wat verliezen werden geleden bij de verovering van de Spitaalsbossen. Het merendeel van de gesneuvelde Amerikaanse soldaten werd repatriëerd op het verzoek van de familie. De begraafplaats is beschermd als monument bij MB van 01-04-2009. Nog altijd vindt jaarlijks, op de laatste zondag rond 'Memorial Day' (30 mei), aan de voet van het oorlogsmonument een huldebetoon met plechtige kransneerlegging plaats door oud-strijdersbonden en vaderlandslievende verenigingen, en in aanwezigheid van afgevaardigden van de Belgische en Amerikaanse autoriteiten.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011).

24 JAN. 2012

Brussel,

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS